

Risiko- og sårbarhetsanalyse

Verktøy for korrekt og sikker
valggjennomføring

Innhold

---

1 Om risiko- og sårbarhetsanalyse	4
1.1 Avdekke mulig hendelse	4
1.2 Sannsynlighet for hendelsen	4
1.3 Konsekvensen av hendelsen for valggjennomføringen	5
1.4 Risiko	5
1.5 Tiltak for å motvirke uønskede hendelser	6
1.6 Implementering og oppfølging	6
2 Veiledere til hjelp for ROS-analyser	6
3 ROS-analyse for valggjennomføring i pandemi	7
3.1 Sannsynlighet	7
3.2 Konsekvenser (ikke uttømmende)	7
3.3 Tiltak (ikke uttømmende)	8
3.3.1 Valgmedarbeidere og stemmestyre	8
3.3.2 Hindre smittespredning	8
3.3.3 Velgere i karantene	8
3.3.4 Velgere i isolasjon	8
3.3.5 Ivaretagelse av smittevernradene	9
3.3.6 Optelling	9
3.3.7 Lokale råd og tiltak	9
3.3.8 Informasjon til velgere	9
3.4 Eksempler på praktiske forhold – valg i pandemi	9
3.4.1 Eksisterende valglokaler	9
3.4.2 Stemmestedets egnethet	10

3.4.3 Stemmesteder for velgere i karantene	10
3.4.4 Behovet for valgfunksjonærer	10
3.4.5 Stemmemottakere og transport ved ambulerende stemmegivning	10
3.4.6 Informasjon til velgere	10
3.4.7 Smitteverntiltak mellom valgfunksjonærer og velgere	11
3.4.8 Rutiner for renhold og god hygiene	11
3.4.9 Smittevernutstyr	11

1 Om risiko- og sårbarhetsanalyse

ROS er et viktig verktøy for å kunne avdekke sårbarheter og styre risikoen igjennom valg gjennomføringen. Det forutsettes at kommunene og fylkeskommunene gjør en risiko og sårbarhetsanalyse i forkant av valg gjennomføringen, og underveis i valg gjennomføringen. En ROS- analyse har blant annet følgende formål:

- Avdekke mulige hendelser, risiko for at disse oppstår og en vurdering av konsekvensen.
- Belyse hvilke tiltak som kan iverksettes for å redusere enten sannsynligheten for, eller konsekvensen av hendelsene.

Når ROS er gjennomført skal valgstyret beslutte om risikonivå og tiltak er akseptable.

Dersom de konkluderer med at risikoen ikke akseptabel, må ytterligere tiltak iverksettes.

Det finnes mange metoder for risikoanalyse og -håndtering. Flere kommuner og fylkeskommuner har det allerede i sitt daglige virke. Vi anbefaler at kommunene og fylkeskommunene benytter prosess og metode som allerede er etablert.

1.1 Avdekke mulig hendelse

Kommuner og fylkeskommuner må på forhånd identifisere hvilke hendelser som kan oppstå ut fra lokale forhold. Det er ikke mulig å gi en uttømmende liste over alle potensielle hendelser for alle kommuner og fylkeskommuner. For å avdekke mulige hendelser for den enkelte kommune og fylkeskommune trenges det lokalkunnskap. For eksempel kan mulige hendelser være forskjellig for kommuner som er utsatt for flom og kommuner som ikke har en elv.

1.2 Sannsynlighet for hendelsen

Etter å ha avdekket mulige hendelser, må en ta en vurdering av sannsynligheten for at hendelsen vil oppstå. Tar man eksempelet ovenfor med fare for flom, vil tidsperioden for valg gjennomføringen ha stor betydning for sannsynligheten. Det er antakelig større sannsynlighet for flom på våren enn på høsten. Opplysninger om hvor ofte dette har skjedd og om frekvensen har vært forskjellig i de ulike tidsperiodene m.m. er viktige forhold å ta med i vurderingene.

1.3 Konsekvensen av hendelsen for valggjennomføringen

Hvis hendelsen skulle inntreffe må det foretas en analyse av hvilke konsekvenser dette får for valggjennomføringen. Ved eksempelet flom vil dette få konsekvenser for valggjennomføringen dersom stemmelokaler ligger i et flomutsatt område. Det vil for eksempel kunne få konsekvenser for strømtilførselen til stemmelokaler, valglokalet kan bli uegnet som følge av vanninntrenging og det vil også kunne få konsekvenser for velgernes muligheter til å komme til stemmelokale.

1.4 Risiko

Risiko er kombinasjon av «sannsynligheten» for hendelsen og «konsekvensen» av hendelsen. Det betyr at en moderat sannsynlighet for at hendelsen skjer, kan gi en høy risiko dersom konsekvensen er svært høy. Vi tar igjen eksempelet om flom. Dersom det kun har vært ett tilfelle av flom de siste 100 år vil sannsynligheten i utgangspunktet være svært lav. Men dersom denne ene gangen var i nyere tid og dette kan ses i sammenheng med klimaendringen, vil sannsynligheten kunne øke betraktelig. Verdien for konsekvensens «ødeleggende effekt», vil kunne være høy dersom valglokalet er plassert på et flomutsatt sted.

Hvis vi tar eksempelet om flom i nyere tid kan summen for risiko bli uakseptabel høy og motvirkende tiltak er påkrevet. Ved bruk av tabell 1 nedenfor med verdien «moderat sannsynlighet» og «svært alvorlig» konsekvens, vil man ende på fargen oransje som tilsier høy risiko og tiltak er påkrevet.

Sannsynlighet	Svært høy	Moderat	Høy	Høy	Svært høy
	Høy	Moderat	Moderat	Høy	Høy
	Moderat	Lav	Moderat	Moderat	Høy
	Lav	Lav	Lav	Moderat	Moderat
		Lav	Moderat	Høy	Svært høy
		Konsekvens			

Som hjelpemiddel i ROS-arbeidet har Digitaliseringsdirektoratet utarbeidet [maler og skjema](#) som dere kan bruke aktivt. Se særlig på mal for «Gjennomføre risikovurdering».

Det er viktig at en klart identifiserer målet for en ROS-analyse. Dersom målet blir for lite konkret og/ eller for stort i omfang, står en i fare for å miste oversikt både i forhold hva en måler risiko på, og hvordan de iverksatte tiltakene ivaretar målet.

1.5 Tiltak for å motvirke uønskede hendelser

Tiltakene må enten rettes mot å minske sannsynligheten for hendelsen, eller minske konsekvensene av hendelsen. Ved eksempelet flom vil det kun være aktuelt å minske konsekvensene av hendelsen. Dersom tiltaket er å heller benytte valglokaler som ligger på flomsikkert sted, vil verdien for sannsynlighet fortsatt være «moderat sannsynlighet», mens verdien for konsekvens er endret til «ubetydelig konsekvens». Ved bruk av tabell 1 endrer risikoen til fargen grønn, som tilsier akseptabel risiko.

1.6 Implementering og oppfølging

I vurderingen av tiltak er det viktig at de settes inn i ROS-analysen for å kunne ta en helhetlig vurdering om de har ønsket effekt og ikke utløser utilsiktede risikoer. For å få implementert tiltakene er det svært viktig med ansvarliggjøring, slik at den enkelte har kunnskap om ansvaret og oppfølgingen samt kompetanse til å utføre oppgaven. Tiltakene krever oppfølging for å vurdere om de fortsatt blir gjennomført og fortsatt er hensiktsmessige.

2 Veiledere til hjelp for ROS-analyser

Valgdirektoratet har utarbeidet en [«Veileder i sikkerhet»](#) som kommuner og fylkeskommuner kan bruke i deres arbeid med å gjennomføre sikre valg. Det følger med en sjekkliste som eget vedlegg til hjelp for dette arbeidet.

Valgdirektoratet har i tillegg i samarbeid med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og et utvalg kommuner utarbeidet en [«veileder for tilgjengelighet ved valg»](#) med sjekkliste.

Nevnte veiledere er rettet mot forskjellige områder av valggjennomføringen. For å dekke flest mulig områder i valggjennomføringen, anbefaler vi kommuner og fylkeskommuner å bruke begge veilederne med sjekkliste i sitt ROS arbeid.

3 ROS-analyse for valggjennomføring i pandemi

Ved dette valget har vi fått en hendelse som kan ramme alle kommunene og fylkeskommunene. Pandemien forårsaket av covid-19 viruset har eller har fått konsekvenser for de fleste kommunene i landet. Retten til å stemme står sterkt i Norge og Stortingsvalget i år vil bli gjennomført. I valggjennomføringen er det særlig fokus på å sikre gjennomføringen av valget med den smitten som eksisterer og uten fare for videre smittespredning. Pandemien forårsaket av covid-19 må på denne bakgrunn være en del av mulige hendelser i en ROS analyse ved dette valget.

ROS-analysen kan deles inn de ulike periodene i valggjennomføringen. De ulike periodene kan ha forskjellige utfordringen som for eksempel forskjellig smittetrykk, antallet velgere som skal stemme samtidig, kødannelser, antall personer som jobber med valg osv.

3.1 Sannsynlighet

Det foreligger ingen sikker kunnskap om hvordan pandemien vil påvirke den enkelte kommune når vi kommer til valget. På denne bakgrunn må en ROS-analyse forankres lokalt. Smittesituasjonen vil være forskjellig ut fra den enkeltes kommunes forhold. Som før nevnt vil et nåtidsperspektiv være et for tynt grunnlag for å iverksette tiltak frem i tid, og det må derfor også tas høyde for mulige fremtidige scenarier i ROS-analysen. Smittespredningen har erfaringsmessig vist seg å være uforutsigbar og dette er en faktor som kommunene/fylkeskommunene må ta inn i sin sannsynlighetsvurdering.

3.2 Konsekvenser (ikke uttømmende)

Konsekvensen av smitte i befolkningen vil bl.a. kunne være at velgere ikke kan oppsøke ordinære valglokaler som følge av karantene, velgere som er i isolasjon ikke kan bevege seg utenfor hjem eller annet sted, mangel på valgfunksjonærer som følge av flere arbeidsoppgaver samt fare for valgfunksjonærer i karantene og isolasjon. Dessuten kan valggjennomføringen selv føre til økt smittespredning blant velgere og valgfunksjonærer. Risiko for smitte kan også føre til frykt blant velgere som gjør at velgere ikke benytter seg av retten til å stemme.

3.3 Tiltak (ikke uttømmende)

Tiltak rettet mot gjennomføring av valget under pandemi, vil rette seg både mot å minske sannsynligheten for smittespredning i valggjennomføringen og tiltak mot konsekvenser av allerede oppstått smitte.

3.3.1 Valgmedarbeidere og stemmestyre

Både som følge av mulig smitte blant valgfunksjonærer selv og velgere, kan det i år være særlig nyttig å vurdere opprettelse av reserver med valgmedarbeider, ekstra stemmemottakere og ekstra stemmestyremedlemmer. Dette vil kunne være nyttige tiltak i forhold til flere stemmesteder, økte arbeidsoppgaver på stemmestedene, økt antall ambulerende stemmegivninger og sikre bemanning i forhold til smitte blant valgfunksjonærer. Det kan i denne forbindelse være hensiktsmessig å samarbeide med andre kommuner om en felles pool med valgfunksjonærer. For å gjøre prosessen med rekruttering enklere, er kravet til at stemmestyremedlemmer må være folkeregisterført i kommunen fjernet for dette valget jf. ny bestemmelse i kommuneloven § 7-2 a. se også [artikkel på Valgmedarbeiderportalen](#).

3.3.2 Hindre smittespredning

For å hindre smittespredning i valggjennomføringen er det flere tiltak som kan benyttes:

- Opprette flere stemmesteder for å spre velgere, se midlertidige endringer i valgloven § 9-3 b og [artikkel på Valgmedarbeiderportalen](#).
- Benytte lokaler som kan være mer hensiktsmessig i forhold til smittespredning og smittevern. Ved dette valget kan det også opprettes valglokaler utenfor geografisk stemmekrets, se midlertidige endringer i valgloven § 9-3 a og §§ 8-3 a og 9-3 d og [artikkel på Valgmedarbeiderportalen](#).

3.3.3 Velgere i karantene

Det skal opprettes egnet sted for å stemme for velgere i karantene, se midlertidige endringer i valgloven §§ 8-3 c og 9-3 c. Det skal også være en mulighet for at velgere i karantene kan stemme ambulerende, se midlertidige endringer i valgloven §§ 8-3 c (2) og 9-3 c (3) og [artikkel på Valgmedarbeiderportalen](#).

3.3.4 Velgere i isolasjon

Velgere i isolasjon skal stemme ved hjelp av ambulerende stemmegivning, se midlertidige endringer i valgloven §§ 8-3 b og 9-6 a (1) og [artikkel på Valgmedarbeiderportalen](#).

- Det er viktig å huske at fristen for å søke om ambulerende stemmegivning for forhåndsstemming er kl. 10 fredagen før valgdagen og forhåndsstemmer må være avgitt innen fredagen. Dette gjelder velgere i isolasjon og velgere i karantene som ikke kan stemme på eget egnet sted for karantene. I tillegg

gjelder nevnte frist også for de som ikke kan stemme på ordinær måte på grunn av sykdom eller uferhet. For velgere som er i karantene eller isolasjon og ønsker å stemme etter denne fristen, må søke om ambulerende stemmegiving på valgting innen kl. 10 på valgdagen. Dette vil kunne få betydning for hvilket antall valgfunksjonærer det er behov for.

3.3.5 Ivaretagelse av smittevernrådene

Innarbeide gode rutiner for å ivareta smittevernrådene både i forhold til velgere imellom, i og utenfor stemmesteder, og valgfunksjonærer seg imellom og ovenfor velgere. Ha tilstrekkelig med smittevernsutstyr. Se mer om dette i [smittevernveilederen](#).

3.3.6 Opptelling

Opptelling av stemmesedler skal foretas av både kommuner og fylkeskommuner. Hvordan opptellingen skal organiseres må gjøres i lys av smittevernrådene.

- Mulige tiltak kan for eksempel være å dele opp opptellingsentralen eller etablere back-up sentral.
- Andre eksempler kan være at personellet som skal telle deles i kohorter.
- Det kan sees på organiseringen rundt når folk tar lunsj og når de kommer og går for å begrense mulig kontaktpunkter.
- Kontaktreduserende tiltak som å holde avstand og god hygiene er like aktuelt under opptelling som under forhåndsstemmegiving og på valgdagen.

3.3.7 Lokale råd og tiltak

Viktig er også lokalt forankrede råd og tiltak innenfor gjeldende regelverk, vurderinger som er basert på lokale forhold og forebygger/forhindrer smitteoverføring.

3.3.8 Informasjon til velgere

For å forebygge frykt blant velgere for smitteoverføring er det viktig å informere velgere om at det er trygt å stemme og hvordan kommunen skal tilrettelegge valget på en smittforebyggende måte.

3.4 Eksempler på praktiske forhold – valg i pandemi

3.4.1 Eksisterende valglokaler

Hvordan fungerer eksisterende valglokaler i forhold til avstandskriterier mellom velgere og valgfunksjonærer? Se på størrelsen av lokalet og muligheten for separate inn- og utganger. Gode ventilasjonsmuligheter. Se også på muligheten for valglokaler som består av flere rom som henger sammen jf. valgloven §§ 8-3 a og 9-3 d eller som ligger utenfor geografisk stemmekrets § 9-3 a.

3.4.2 Stemmestedets egnethet

Hvordan egner området utenfor stemmested seg i forhold til å organisering av kø og avstandskriterier?

3.4.3 Stemmesteder for velgere i karantene

Hvordan praktisk organisere egne stemmesteder for personer i karantene? Foruten egne valglokaler, for eksempel drive-in stemming, stemmebuss eller lignende mobile løsninger.

3.4.4 Behovet for valgfunksjonærer

Hva er behovet for valgfunksjonærer på stemmesteder?

Husk at det ikke er kun grunnbemanning som skal dekkes opp på flere stemmesteder, men også tilleggsoppgaver for dette valget, som organiseringen av kø, annet smittevern som å sørge for tilgjengelighet av håndsprit o.l.

3.4.5 Stemmemottakere og transport ved ambulerende stemmegivning

Hva er merbehovet for stemmemottakere og transportmidler ved ambulerende stemmegivning ved dette valget?

Husk søknadsfristen for ambulerende forhåndsstemming som er kl. 10 på fredag før valgdagen. Retten gjelder velgere i isolasjon, velgere i karantene som ikke kan stemme på eget egnet stemmested, og syke og uføre. Stemmer må være avgitt innen fredagen for syke og uføre og dessuten velgere i isolasjon og karantene som er folkeregistrert som bosatt i annen kommune. Stemmer som er avgitt etter fredagen anses som valgtingstemmer.

3.4.6 Informasjon til velgere

Hvordan informere velgere om hvor de kan stemme, når de kan stemme, hvordan de kan stemme, hvilke smittevernregler som gjelder og hvilke smittevernreducerende tiltak kommunen har iverksatt for at det skal være trygt å stemme?

Husk nasjonale frister om å søke om ambulerende forhåndsstemming innen fredag før valgdagen kl. 10 og for ambulerende valgtingstemmer innen kl. 10 på valgdagen. Fristene skal kunngjøres av valgstyret.

Det må informeres om at syke velgere ikke skal stemme ved ordinære stemmesteder og hvor de kan stemme.

Informasjonen bør angi når det normalt er få velgere i valglokalet, slik at velgere i risikogrupperne har mulighet til å planlegge når de mener det er trygt å stemme.

3.4.7 Smitteverntiltak mellom valgfunksjonærer og velgere

Planlegge smittevernforebyggende tiltak i kontakt mellom valgfunksjonærer og velgere og valgfunksjonærer imellom.

Se på tiltak som sikrer anbefalt avstand mellom velger og valgfunksjonær og minimalisere tid i kontakten med velger, bruk av munnbind m.m.

Se på tiltak som sikrer avstand mellom valgfunksjonærer og utstyr som beskytter mot smitte som bruk av munnbind m.m.

3.4.8 Rutiner for renhold og god hygiene

Organisere rutiner for renhold og god hygiene. Se særlig på fellesområder (toaletter, resepsjon mv.), inngang og utgang, på stedet der det inntas mat og drikke (spiserom, kantine mv.), andre områder med mye aktivitet og der det er mange felles kontaktpunkter.

3.4.9 Smittevernutstyr

Innkjøp av smittevernutstyr som for eksempel håndsprit, munnbind m.m. og opplæring i bruken av utstyret